

Motion till riksdagen 2013/14:Sf384

av **Tomas Eneroth m.fl. (S)**

Utgiftsområde 8 Migration

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett gemensamt europeiskt asylsystem.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom EU ska verka för att utveckla och förbättra Dublinsamarbetet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom EU ska verka för att Frontex utvärderas samt att UNHCR ges en mer aktiv roll i Frontex operativa arbete vid EU:s gränser.¹
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett stärkt barnperspektiv i migrationspolitiken.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utlänningslagen och LVU inte går hand i hand och måste ses över.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att utöka kvalificeringsperioden för permanent uppehållstillstånd.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förändra begreppet synnerligen ömmande omständigheter i utlänningslagen till särskilt ömmande skäl samt att begreppet även bör omfatta vuxna.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av tydliggörande vad gäller begreppet inre väpnad konflikt.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utbildning av personal inom Migrationsverket och domstolar vad gäller genus-, barn- och hbtq-perspektiv i prövningsprocessen.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Migrationsverkets utredningar av tortyr.

Fel! Okänt namn på

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stöd för ett värdigt återvändande.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att alla landets kommuner solidariskt tar ansvar för flyktingmottagandet.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredning för att titta på nya boendemöjligheter för nyanlända i syfte att uppnå ett värdigt mottagande och en bra väg in i samhället.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge regeringen i uppdrag att återkomma med förslag om hur Migrationsverket ska stärka mottagningsverksamheten i kommunerna.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av system för hantering av feltolkning inom migrationspolitiken och eventuella påföljder vid densamma.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tillsyn över tolkförmedlingar.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett kraftfullt svenskt agerande inom EU för ett solidariskt mottagande för vidarebosatta på en hög nivå.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om försörjningskrav vid anhöriginvandring.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredning för att utreda tvåårsregeln på grund av anknytning.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att alla landets kommuner solidariskt tar ansvar för mottagandet av ensamkommande flyktingbarn.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kommunerna har förutsättningar att tillgodose behovet av gode män.²
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en oberoende utvärdering av den nya lagens effekter, inklusive landstingens och kommunernas kostnader.³

¹ Yrkande 3 hänvisat till JuU.

² Yrkande 21 hänvisat till CU.

³ Yrkande 22 hänvisat till SoU.

Motivering

Migrationen i världen ökar och Sverige är en del av den utvecklingen. En del söker sig hit för att söka skydd, andra för att förena sig med sin familj och en del för att arbeta. Oavsett skälet till att människor flyttar hit så bidrar de med kunskaper, idéer, arbetskraft och företagande, som har fått och kommer att få stor betydelse för Sveriges utveckling. Migration handlar om människor och möjligheter. Det är bra att människor kommer till Sverige och vill arbeta men Sverige måste bli bättre på att välkomna människor som flyttar hit och bättre ta tillvara deras kunskaper och resurser. Barn väljer inte själva att bli migranter, därför måste särskild hänsyn tas till barnens situation i all typ av migration. Barns rättigheter på migrationsområdet måste stärkas.

Under vissa tider har Sverige verkat för att människor skulle söka sig till vårt land för att fylla ut den brist på arbetskraft som funnits. Denna migration har varit en viktig del i den svenska utvecklingen. Genom partssamverkan på arbetsmarknaden har arbetsgivare och fackliga organisationer tagit ett gemensamt ansvar för integration och stabilitet via vad som brukar kallas den svenska arbetsmarknadsmodellen.

Vi socialdemokrater värnar den reglerade invandringen men också rätten att söka asyl, som är en grundläggande mänsklig rättighet. Den utgår ifrån människors behov av skydd och deras fruktan för förföljelse. Varje person som söker asyl i Sverige ska få en individuell och rättssäker prövning samt ett beslut inom rimlig tid.

Samtidigt som vi ser en rad positiva effekter av migrationen kan vi se några negativa effekter. Globaliserad brottslighet och människohandel leder till utsatthet och beroendeställning för många människor. Detta utgör en politisk utmaning, såväl för Sverige och EU som för övriga världen. Orättvisa ekonomiska villkor och avsaknaden av demokrati är några förutsättningar för människohandel, och åtgärder bör därför sikta på att minska klyftor och stärka demokratin.

Sverige har länge setts som ett föredöme både när det gäller att ge människor skydd och att vara påverkande för stabilisering och demokratisering av regioner i världen. Den traditionen vill vi bibehålla.

Vi socialdemokrater vill bejaka den globala migrationen liksom uppmuntra den cirkulära migrationen och vi vill också verka för en politik som motverkar kriminella inslag liksom den förföljelse som utgör skäl för att människor tvingas fly.

Vi vill se en politik med bred förankring i Sveriges riksdag men också hos medborgarna i hela landet. Regeringen valde en annan väg och på den migrationspolitiska ramöverenskommelsen med Miljöpartiet finns höga förväntningar på leverans. Men de har tagit lång tid att omsätta överenskommelsen i färdiga förslag till riksdagen. Den har heller inte berört de viktiga problemen inom flyktmottagandet. Fortfarande saknas långsiktigt hållbara lösningar för ett mottagningssystem där ansvaret för flyktmottagandet bärs i hela landet.

Fel! Okänt namn

En europeisk asyl- och migrationspolitik

Inom Europeiska unionen skapas möjligheter för en harmoniserad asyl- och migrationspolitik. Det är i grunden en viktig utveckling som vi socialdemokrater har medverkat till. Det är dock viktigt att denna harmonisering kännetecknas av de värderingar som Sverige stått för. Det övergripande målet måste vara att EU genom en harmonisering kan öka sin kapacitet inom politikområdet. Sverige tar idag ett stort ansvar för effekterna och lidandet av krig och konflikter som pågår runt om i världen, inte minst i Syrien. Det skapar ett tryck på både Migrationsverket och Sveriges kommuner. Under första kvartalet 2013 tog Sverige mot dubbelt så många asylansökningar per invånare som det land (Belgien) som tog emot näst mest och mycket mer än alla andra EU-länder. Det är inte rimligt att det bara är Sverige och Tyskland som ger de syriska flyktingarna permanent uppehållstillstånd. Alla EU-länder måste ta sitt ansvar.

Efter tretton år har EU antagit nya minimiregler för ett gemensamt asylsystem. Syftet är att skapa ett rättvisare och mer likartat mottagande för asylsökande i medlemsländerna. Den utveckling vi ser på det europeiska området pekar på stora behov och hårt arbete under kommande år, inte minst i mottagandeförhållandena, för att det ska finnas trovärdighet i viljan att ha ett gemensamt asylsystem. Den svenska hållningen måste nu, under genomförandefasen, vara pådrivande för en humanitär och kraftfull hållning som ger skydd och skapar stabilitet i en allt mera globaliserad värld. I ett gemensamt asylsystem måste en hörnsten vara att asylsökande får en rättvis och rättssäker behandling oavsett vilket land de kommer till i EU. Det ska respektera mänskliga rättigheter och bygga på tillit mellan länderna. Vi måste ha ett solidariskt system där vi gemensamt delar på ansvaret för detta.

Vi vill också understryka behovet av att utveckla och förbättra Dublinsamarbetet för att skydda familjers sammanhållning, garantera rättsäkerheten samt värna mänskliga rättigheter. Vår uppfattning är att det i Dublinförordningen ska ingå att överföringar tillfälligt ska kunna upphöra samt att fokus framöver också sätts på mottagandet vid överföringar.

EU:s gränsövervakningssystem, Frontex, som bland annat byggs upp vid Europas södra gräns visar på en oroande utveckling. Frontex har starkt ifrågasatts av många internationella organisationer utifrån rapporter om att rätten till asyl inte värnas utan att Frontex hindrar människor från att ta sig in i EU för att söka asyl. Frontex ska inte användas för att bygga murar mot omvärlden utan skapa ordning och reda vid unionens yttre gränser. Styrkeförhållandena mellan migranter som kommer i rangliga båtar över Medelhavet, i många fall utan vatten och mat, och Frontex skiljer sig markant. Därför bör Frontex utvärderas och dess funktion diskuteras och granskas inom EU. UNHCR bör ges en än mer aktiv roll i Frontex operativa arbete vid EU:s gränser.

Hittills har fokus riktats alltför ensidigt mot åtgärder för att minimera migrationen till EU. Detta trots att de stora utmaningarna handlar om att förebygga mänskliga katastrofer som pågår i områden nära EU samt de demografiska utmaningar unionen står inför det närmaste decenniet.

Inom EU lever idag många människor utan uppehållstillstånd, inte sällan under fruktansvärda förhållanden när deras utsatthet hänsynslöst utnyttjas. Mänskliga rättigheter är universella och innefattar även dem som lever inom EU utan tillstånd. Att förhindra de dagliga kränkningarna av dessa människors rättigheter borde vara av högsta prioritet.

Barnperspektiv i migrationspolitiken

Barn väljer inte själva att bli migranter. Barn väljer inte sina föräldrar eller den situation de befinner sig i. Vi socialdemokrater vill göra FN:s konvention om barns rättigheter, också kallad barnkonventionen, till svensk lag för att barns rättigheter ska tas på allvar. Alla barn som bor i Sverige ska ha samma rättigheter. Det gäller även ett barn som har kommit till Sverige som flykting och sökt asyl här, antingen tillsammans med sin familj eller som ensamkommande barn. Barnets bästa ska vara vägledande vid alla beslut som rör barn och här har vi ett viktigt arbete att göra inom lagstiftningen samt myndigheter.

För oss socialdemokrater är det viktigt att alla barn i vårt land har rätt till skola och sjukvård och vi är glada att denna viktiga ståndpunkt också delas av regeringen. Det innebär att Sverige därmed blir ett ännu bättre land för våra minsta. Samtidigt finns det flera grupper av barn som löper risk att få sina rättigheter kränkta och exempelvis utsättas för människohandel i svensk migration. Skyddet av och kännedomen om dessa barn måste förstärkas och nuvarande praxis i ärenden som rör barn och unga, exempelvis apatiska barn, bör mildras.

Ett annat problemområde är att lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) och utlänningslagen inte går hand i hand. I de sammanhangen då dessa lagar krockar, går utlänningslagen alltid före. Det överensstämmer inte med utgångspunkten att barns bästa ska vara vägledande vid alla beslut som rör barn.

Arbetskraftens ökade rörlighet

Vi socialdemokrater ser ett värde i utbytet av kunskap och möjligheterna för människor att söka arbete över nationsgränserna. Sverige har haft en lång tradition av arbetskraftsinvandring men också tider då svensk arbetskraft i stor utsträckning sökt sig utanför vår nation för att få arbete men också för att skaffa en kompetens för att stå starkare på den svenska arbetsmarknaden.

Sverige ska vara ett öppet land som ska välkomna nya medborgare men även människor från andra länder som tillfälligt väljer att bidra med sitt arbete och sin kompetens hos oss.

Rörlighet över gränserna är positivt i sig och vi har mycket att vinna på att fler människor får möjlighet att komma som arbetskraftsinvandrare till vårt land, men arbetskraftsinvandring får aldrig användas för att utnyttja och exploatera människor. Vi vill slå vakt om ordning och reda på den svenska ar-

Fel! Okänt namn på

betsmarknaden. I Sverige ska svenska kollektivavtal och villkor gälla för alla som arbetar.

För en arbetsgivare som vill rekrytera personal från ett land utanför EU är det numera väldigt enkelt. Det räcker att skicka en ansökan till Migrationsverket tillsammans med information om de villkor som utlovas när det gäller lön och andra anställningsvillkor. Facket har möjlighet att yttra sig över de utlovade villkoren. De fackliga organisationerna vittnar om att det är överraskande lätt att få till stånd lönehöjningar och andra förbättringar för att nå upp till kollektivavtalsnivå. Att fackets krav möter överraskande svagt motstånd beror dessvärre på att jobberbjudandets villkor inte på något sätt är bindande.

När arbetstillståndet väl är beviljat kan arbetsgivaren avtala om helt andra löne- och anställningsvillkor. Oseriösa aktörer har också mycket riktigt satt i system att avtala om väsentligt sämre villkor än de som låg till grund för Migrationsverkets positiva beslut. Dessutom är det inte ovanligt att den lön som faktiskt betalas ut till den anställde är ännu lägre. Om han eller hon klagar så väntar utvisning ur landet eftersom uppehållstillståndet är knutet till anställningen. Detta är en oacceptabel ordning som leder till lönedumping, utnyttjande av människor och osund konkurrens där seriösa företag missgynnas i konkurrensen.

Lagstiftningen är i dag konstruerad för svenska arbetsgivare som ansöker om arbetstillstånd och innehåller inga verktyg för att Migrationsverket ska kunna försäkra sig om seriositeten bakom ett utländskt företags erbjudande, att företagen inte har skatteskulder eller uppvisar andra klandervärda beteenden.

För att arbetskraftsinvandringen ska fungera väl och inte leda till utnyttjande av människor eller social dumpning som konkurrerar ut seriösa företag måste följande förändringar genomföras:

- ? Migrationsverket bör ges i uppdrag att följa upp de ansökningar om arbetstillstånd som de beviljar och säkerställa att rätt avtal gäller.
- ? Kontrollera att inbetalda skatter och avgifter motsvarar den lön som arbetsgivaren uppgivit.
- ? Det avtalsförslag som ligger till grund för att arbetstillståndet beviljas ska vara rättsligt bindande som lägsta nivå så att det inte går att efter beviljat tillstånd omförhandla till väsentligt sämre villkor.
- ? Sanktionsmöjligheter mot de företag som missbrukar systemet ska vara kännbara.
- ? Det är nödvändigt med en förhandskontroll av arbetsgivaren. Den som har skatteskulder eller tidigare har missbrukat systemet ska inte få tillstånd.

Vi välkomnar att regeringen nu säger sig vilja ändra reglerna för arbetskraftsinvandring i syfte att upptäcka och stoppa missbruk. Men det är ett senkommet uppvaknande. Dessa regler borde redan ha funnits på plats när de nya arbetskraftsinvandringsreglerna infördes. Nu är det viktigt att de nya åtgärderna kommer på plats och att de följs upp så att de får avsedd effekt. Det kan heller inte bara vara arbetsgivarnas behov av arbetskraft som ska styra. Nuvarande system med arbetskraftsinvandring har skapat oordning på arbetsmarknaden. Arbetsmarknadens parter måste få ett större inflytande.

Förslaget som den parlamentariska kommittén lade fram i utredningen Cirkulär migration (SOU 2011:28) om att utöka kvalificeringsperioden för permanent uppehållstillstånd tilltalar oss. Det innebär att den som haft uppehållstillstånd för arbete, eller forskarutbildning, under sammanlagt fyra år de senaste åtta åren får permanent uppehållstillstånd istället för i fem år som regeln är idag.

Synnerligen ömmande omständigheter

I utredningen Den nya migrationsprocessen påtalades att en diskrepans kan finnas mellan lagstiftning och förarbeten vad gäller begreppet synnerligen ömmande omständigheter. Inför riksdagsbehandlingen av den nya utlänningslagen fanns en stor diskussion vad gäller just borttagandet av begreppet humanitära skäl och införandet av det mera juridiska begreppet synnerligen ömmande omständigheter.

I maj 2011 redovisades i departementsrapporten Synnerligen ömmande omständigheter och verkställighetshinder – en kartläggning av tillämpningen, hur undantagsbestämmelsen tillämpats och om den fått det genomslag som lagstiftaren avsett. Slutsatsen i rapporten är att domstolarnas tillämpning varit enhetlig under den undersökta perioden och att den inte har avvikit från vad Migrationsöverdomstolen uttalat, medan Migrationsverkets tillämpning varit mindre enhetlig.

Migrationsverket anser sig ha utnyttjat det utrymme som finns och ändå fungerar det inte, det vittnar bland annat en rad humanitära organisationer och barnrättsorganisationer om. Då måste det innebära att det är fel på den praxis som utarbetats eller på lagstiftningen. Vår uppfattning är att begreppet synnerligen ömmande omständigheter har kommit att tolkas alltför restriktivt och bör ändras till särskilt ömmande skäl. Men de nya reglerna som nu har aviserats av regeringen och Miljöpartiet borde även omfatta vuxna utan barn. Att göra en lagändring bara för personer under 18 år kommer bara att skapa ny rättsosäkerhet med många krav på åldersbestämningar. Dessutom kommer regeringens föreslagna aviserade förändringar inte att tillämpas förrän från och med 1 juli 2014, mer än ett år efter att förslagen presenterats. Vi menar att tillämpningen borde kunna genomföras redan från den 1 januari 2014.

Inre väpnad konflikt

Vi socialdemokrater har vidare lyft fram frågan rörande den tolkning som gjorts av Migrationsdomstolen rörande begreppet inre väpnad konflikt. I rapporten Vad krävs för att få asyl? från Svenska Röda Korset och Raoul Wallenberginstitutet för mänskliga rättigheter och humanitär rätt konstateras ”att bestämmelserna om väpnad konflikt ... och skiljelinjen dem emellan är otydlig och svårtillämpbar. Frågan är om lagstiftaren insåg problematiken med två likalydande bestämmelser med olika innebörd?” Kritiken är mycket hård men

Fel! Okänt namn på

berättigad och därför måste begreppet inre väpnad konflikt ändras så att skyddsgrunden blir rättssäker.

Likabehandling i asylprocessen

Utvidgningen av flyktningbegreppet, som infördes före 2006, är betydelsefull och det är viktigt att den resulterar i konkreta resultat i det prövningsarbete som görs hos migrationsmyndigheten. Kvinnor som utsatts för våldtäkt eller förnedrande handling har ofta svårt att framlägga sina skäl. De satsningar som har gjorts för att utreda kvinnors asylskäl måste fortsätta, till exempel när det gäller möjligheter att få välja handläggare, tolkar och offentliga biträden. I de fall där det är en familj som söker asyl så bör samtliga individers skäl prövas. Erfarenheter har visat att kvinnors skäl ibland inte har tydliggjorts i utredningar.

Det är av största vikt att Migrationsverket ges resurser för utbildning och kompetensutveckling för att kunna hantera de könsmissgissade skillnader som kan förekomma liksom att personalen utbildas och kompetensutvecklas i att hantera barnens och hbt-personers speciella skäl vid asylansökan.

En stor andel av de asylsökande har utsatts för tortyr. Migrationsverkets medicinska utredningar vid misstanke om tortyr måste följa tydliga rutiner. Sverige har i Europadomstolen fällts för att Migrationsverket ansåg att det inte var tillräckligt säkert att personen torterats och avslag ärendet. Europadomstolen ansåg att det borde ha gjorts en grundlig medicinsk utredning. Detta menar vi måste vara det sätt som Migrationsverket ska hantera liknande bedömningar på.

Bättre och snabbare landinformation

Uppdaterad och adekvat landinformation är avgörande när snabba förändringar sker i vår omvärld som resulterar i att människor tvingas fly av rädsla för sina liv. Landinformationen tillsammans med rättsliga ställningstaganden är del av det som ligger till grund för asylprövningen. Därför är det av största vikt att den är aktuell, lätthanterlig och transparent för såväl personal inom Migrationsverket som andra. Vi ser positivt på att en gemensam portal för landinformation på EU-nivå nu kommer till stånd.

Stöd för återvändande

Ett värdigt återvändande för de människor som får avslag på sin asylansökan är en central del i den svenska migrationspolitiken. Det är av största vikt att Migrationsverket genom ett bra motivationsarbete vid avslagsbeslut kan motivera till och verka för ett värdigt återvändande.

Ambitionen måste vara att i minimal utsträckning tvingas överlämna fall till polis för handräckning vid avvisningsbeslut. De etiska regler som finns

inom Migrationsverket och polisen måste följas och eventuella avsteg måste utredas och hanteras utifrån uppställda regelsystem.

Inom såväl EU som nationellt sluts återtagandeavtal med berörda länder. Dessa avtal kan vara en möjlighet för att finna värdiga och hanterbara former för återvändande. Det är dock viktigt att avtalen är utformade så att parterna gör enhetliga bedömningar av avtalstexterna och att dessa är transparenta för individen och samhället. Avtalen måste vidare vara utformade så att överenskommelser inte får sådana konsekvenser att de minimerar människors möjlighet att söka skydd enligt gällande konventioner.

Mottagande i landet

Flyktingmottagandet är inte jämnt fördelat över landet. Ett antal kommuner tar ett stort ansvar för mottagandet medan andra intagit en minst sagt avhållsam hållning. Denna utveckling är olycklig. Trycket på de kommuner som påtagit sig ansvaret är mycket hårt och löper risk att generera en rad problem under inte minst rådande konjunkurläge. Därför måste alla Sveriges kommuner ta emot flyktingar.

Flyktingmottagandet i Sverige behöver utvecklas, med den självklara utgångspunkten att alla skall ges en reell chans till egen försörjning och att bli en aktiv del i samhället. De stimulansåtgärder som hittills gjorts från regeringens sida har inte nått önskade resultat.

När det gäller mottagandet vill många av landets kommuner ta och tar också ett stort ansvar för asylsökande, även om det är Migrationsverket som ansvarar för mottagande och placeringar. Under den tid asylsökandena väntar, och i den pressade sociala situation de befinner sig i, behöver Migrationsverket ta ett större ansvar för sökandes sociala situation på fritiden. Det är ett arbete som mycket väl kan samordnas och organiseras i samverkan med berörda kommuner och ideella organisationer. Vi socialdemokrater skulle vilja se ett tydligare uppdrag för Migrationsverket att stödja kommunerna i arbetet med att stärka mottagningsverksamheten. Migrationsverket bör också se över förutsättningarna för hur deras personal kan samverka med det lokala samhället under asylprocessen. Migrationsverket måste bli mer närvarande i mottagandeprocessen, utgöra en stödresurs för kommunerna och samordna de olika insatserna. Det handlar inte bara om bra boenden utan om ett helt samhälle och en fritid för den enskilda som måste fungera.

Det är av största vikt att frågan om ett solidariskt mottagande lyfts fram och att signalsystem ges till alla Sveriges kommuner. De ekonomiska villkoren måste för kommunerna ge ett långsiktigt stabilt förhållande. Idag är flyktingmottagandet långt ifrån jämnt fördelat över vårt land. Ett antal kommuner tar ett väldigt stort ansvar för mottagandet medan andra intagit en minst sagt avhållsam hållning. Regeringens ovilja att hitta nya vägar för framtidens mottagande skapar ohållbara, för att inte säga omöjliga, planeringsförutsättningar för våra kommuner. Denna utveckling äventyrar hela det svenska flyktingmottagandet.

Fel! Okänt namn på

Vi socialdemokrater menar att EBO, eget boende, som ger rätten att själv välja var man ska bo under utredningstiden har nått vägs ände. Människor bor under oacceptabla förhållanden där trångboddheten leder till att de boende till och med tvingas sova i skift. Trenden är också att fler väljer bort EBO och istället väljer möjligheten med anläggningsboende, ABO. Vi menar därför att EBO måste avvecklas och ett nytt långsiktigt hållbart system skapas. Regeringen måste omedelbart tillsätta en utredning för att titta på nya boendemöjligheter för nyanlända i syfte att uppnå ett värdigt mottagande och en bra väg in i samhället.

Vi välkomnar att regeringen äntligen nu har förstått att enskilda kommuner bär en mycket stor del av flyktigmottagandet. Vi har tidigare föreslagit att de kommuner som tar det största ansvaret ska kompenseras ekonomiskt för detta genom en så kallad solidaritetsbonus. I budgetpropositionen tillgodoses nu detta krav till vissa delar. Men vi saknar fortfarande tydliga riktlinjer som säkerställer att alla kommuner tar ansvar för mottagandet. Staten måste ta ett större ansvar naturligtvis genom en tät dialog med Sveriges kommuner som besitter mycket kunskap om vad som behövs i vardagen men det krävs också en tydlig politik för fler jobb.

Tolkning

I takt med att allt fler nationaliteter finns bland dem som kommer till vårt land är det av största vikt att tolkar finns tillgängliga som har kompetens att ge en rättvisande tolkning av de berättelser som skall ligga till grund i prövningen. Det handlar om att den sökande ska få en rättssäker behandling. Tolkfrågan och kompetensen hos tolkarna är därför mycket viktig. Ett system med prövning av tolkens agerande vid feltolkning och eventuella påföljder vid feltolkning bör utredas. Mot den bakgrunden borde det också vara en självklarhet att det finns tillsyn över tolkförmedlingar. Efter förslaget i SOU 2004:15 Tolkförmedling – Kvalitet, registrering, tillsyn, har det till dagens dato inte hänt någonting trots att nästan samtliga stora upphandlingar har resulterat i att lägsta pris slagit ut kvalitet och lett till ett överklagande.

Nuvarande upphandlingssystem medger att mindre seriösa tolkförmedlingar kan uppge att de har tillgång till alla kompetenser och auktoriserade tolkar utan att detta stämmer. Detta förfarande går då ut över de utbildade och kvalificerade tolkarna, som får avtalsenliga arvoden och därmed oftast är något dyrare. Tolkens roll och tolkningens betydelse för rättssäkerhet och integration heter en färsk forskningsrapport om tolkservice från Lunds universitet som stödjer detta resonemang. Slutsatsen i den rapporten är att en otillfredsställande tolkservice är både dyr och rättsosäker. Mot den bakgrunden bör en översyn göras av såväl upphandlingsregler som kompetenskrav vid upphandling av tolktjänster.

Kvotflyktingar

Sverige har en tradition av vidarebosättning inom ramen av vad som brukar kallas kvotflyktingar. I det internationella perspektivet och inom FN lyfts Sverige fram som ett föregångsland. Det mottagande som Sverige haft har ökat för att möta upp det stora behov som finns hos människor som idag lever otryggt i de många flyktingläger som finns runt oroshärdar. Vi socialdemokrater ser positivt på denna utveckling av ökat kvotflyktingmottagande och ser även positivt på att frågan lyfts fram inom EU. Vi vill dock se att regeringen än kraftfullare markerar det gemensamma ansvarstagande som måste finnas inom Europeiska gemenskapen.

Anhöriginvandring

En stor del av den totala migrationen utgörs av anhöriginvandring – invandring som är förknippad med att anhöriga kan ges möjlighet att leva samman med den som tvingats lämna sitt land av olika skäl.

För att ansöka om återknytning finns krav på fastställd identitet. Man måste alltså ha tillförlitliga dokument, som visar identitet, för att kunna få uppehållstillstånd. Cirka 95 procent av de asylsökande från Somalia får uppehållstillstånd i Sverige. För att få tillstånd att ta en anhörig till Sverige måste en asylsökande kunna bevisa den anhöriges identitet. Eftersom Somalia har plågats av krig i över tjugo år saknas fungerande myndigheter som kan utfärda tillförlitliga id-handlingar. De få identitetshandlingar som ändå utfärdas accepteras inte av svenska myndigheter. Därför drabbas somaliska familjer extra hårt av detta.

Genom en dom i Migrationsöverdomstolen är det nu möjligt att styrka sin identitet på annat sätt, främst genom DNA. Vad domen innebär i praktiken och hur många som kommer att omfattas följer vi noga. Redan nu finns dock tydliga signaler om att detta endast löser situationen för en del av alla barn.

Mäns våld mot kvinnor i nära relationer är ett stort samhällsproblem. Forskning visar att migrerade kvinnor med tidsbegränsade uppehållstillstånd har än sämre tillgång till rättsliga lösningar för att bekämpa det våld som män utövar mot dem än andra våldsutsatta kvinnor. Den utlänning som inte tidigare sammanbott med anknytningspersonen (s.k. snabba anknytningar) får genomgå en så kallad uppskjuten invandringsprövning. Innebörden är att utlänningen först får ett tillfälligt uppehållstillstånd under två år. Om förhållandet består efter två år kan utlänningen söka ett permanent uppehållstillstånd på grund av fortsatt anknytning. Att en utlänning får bo i Sverige med en provotid är ett undantag från vad som normalt gäller för migration till Sverige. Utredningen Kvinnor och barn i rättens gränsland (SOU 2012:45) föreslår att tvåårsregeln måste utredas vidare vilket också är vår uppfattning. Det är centralt för att situationen för dessa kvinnor, och deras barn, ska kunna bli bättre.

Regeringen införde 2010 ett försörjningskrav som villkor för att uppehållstillstånd ska beviljas en utlänning på grund av anknytning till en person i

Fel! Okänt namn på

Sverige. Försörjningskravet innebär att anknytningspersonen ska kunna försörja sig och ha en bostad av tillräcklig storlek och standard för sig och utlänningen. Vi socialdemokrater, liksom en rad tunga remissinstanser, kan inte se att en åtgärd som innebär att människor känner en otrygghet i att inte veta om man kan få återförenas under trygga villkor kommer att leda till att integration och arbetsförhet ökar. Snarare tror vi att försörjningskrav inverkar kontraproduktivt på målen om ökad integration och delaktighet i arbetslivet. I detta hänseende medför regeringens politik en oroande perspektivförskjutning där vi känner att lagen är ett sätt att minska antalet asylsökande till Sverige. Regeringen bör få i uppdrag att göra en noggrann uppföljning av denna förändring och rapportera resultatet till riksdagen.

Ensamkommande barn

Under senare år har inströmningen till Sverige av barn utan ordinarie vårdnadshavare, ensamkommande barn, ökat markant. Barn som tvingas lämna sitt hemland och sin familj och som många gånger bär på fruktansvärda upplevelser när de anländer till Sverige. Migrationsverket prognostiserar antalet ensamkommande barn för år 2013 till 3 500. För att inte dessa barn och ungdomar skall fastna i de ankomstkommuner som finns har åtgärder satts in för att med kommunerna förhandla fram platser i hela landet. Resultatet kan inte sägas vara tillfredsställande då alltför många barn och ungdomar nu finns i ankomstkommunerna samtidigt som långtifrån alla kommuner säger sig vara villiga att ta emot dem.

Idag har länsstyrelserna ett mandat att förhandla med kommunerna om mottagandet av flyktingar. Vi socialdemokrater vill verkligen understryka vikten av att alla kommuner tar ett solidariskt ansvar för och ser möjligheter i dessa barn.

När barn kommer ensamma till Sverige och välkomnas till en kommun tillförsäkras de en god man. Då antalet ensamkommande barn stadigt ökar måste regeringen se till att kommunerna har förutsättningar att tillgodose behovet av godemän.

Papperslösa

I Sverige finns idag en stor grupp människor som lever utan uppehållstillstånd. Dessa människor lever ofta under ytterst otrygga förhållanden. De finns i Sverige som kvarstannande efter lagakraftvunna avvisningsbeslut eller som illegala migranter som inte har sökt uppehållstillstånd av olika skäl.

Reglerna för invandring till Sverige innebär starka begränsningar för de papperslösa som befinner sig här. Samhället måste kunna skydda dem från att utnyttjas, samtidigt som samhället inte tillåter dem att vistas i Sverige. Samhället måste arbeta för att förebygga att människor lever här utan tillstånd och samtidigt bidra till att skapa möjligheter för utvecklingen i deras hemländer så att situationen där blir mycket bättre.

Antalet papperslösa sägs under åren ha ökat markant. Det är ingen önskad utveckling att människor lever i Sverige utanför det som brukar benämnas välfärdssamhället. Speciellt drabbas barnen i denna situation av utanförskap. De regionala skillnaderna är stora vad gäller papperslösa och de flesta sägs enligt bedömare befinna sig i storstadsområdena.

Papperslösa barn befinner sig i en särskilt utsatt position och har inga möjligheter att själva påverka sin situation. Barn har egna och tydliga rättigheter som uttrycks i FN:s barnkonvention. Därför är det glädjande att barn som lever som papperslösa i Sverige från 1 juli 2013 har rätt till subventionerad fullständig hälso- och sjukvård och regelbunden tandvård på samma sätt som bofasta barn.

På samma sätt ska alla barn ha rätt till skolgång. Därför välkomnar vi regeringens besked i budgetpropositionen att det 2013 tas ett första steg, med utbyggnad 2014, för dessa barns möjlighet att gå i skola. Skolan ger dessa flickor och pojkar en viktig fast punkt i en vardag kantad av oro och fruktan.

För människor som lever i Sverige utan tillstånd, liksom många andra tillfälliga besökare, är tillgången till sjukvård ett problem. Principen att människor som inte är bosatta i Sverige och som inte ingår den svenska sjukförsäkringen får betala för sig är rimlig. Samtidigt har Sverige genom internationella konventioner förbundit sig att säkerställa att alla människor tillförsäkras bästa möjliga hälsa för alla genom läkarvård och sjukhusvård i händelse av sjukdom. Papperslösa måste därför kunna få vård på samma villkor som asylsökande.

Den nya lagen om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd, ger papperslösa rätt till hälso- och sjukvård och tandvård som inte kan anstå, mödrahälsovård, preventivmedelsrådgivning och vård i samband med abort.

Socialstyrelsen har fått i uppdrag att föreslå hur begreppet ”vård som inte kan anstå” kan tillämpas i bedömningar om vård till papperslösa. Arbetet ska slutredovisas i februari 2014. Sverige har tecknat flera internationella överenskommelser som berör rätten till hälso- och sjukvård. Det finns också EU-rättslig lagstiftning på området. Vi socialdemokrater anser att en oberoende utvärdering bör genomföras som en uppföljning av effekterna av lagens konsekvenser i vårdens vardag. Även landstingens och kommunernas kostnader bör följas upp

Ett annat problem för vuxna papperslösa handlar om att man utnyttjas genom att exploateras på arbetsmarknaden av oseriösa arbetsgivare. En viktig åtgärd för såväl arbetsmarknaden som för att förebygga att människor lever gömda är att motverka att oseriösa arbetsgivare anställer personer utan uppehållstillstånd. Arbetsgivare som anställer arbetskraft illegalt är inga välgörare utan begår en kriminell handling. Det handlar om att på olaglig väg tjäna snabba pengar på människors utsatthet.

Det är inte de papperslösa som är roten till problemet – problemet är kriminella arbetsgivare som dumpar löner och sociala villkor. Enligt utlänningslagen är det ett brott att arbeta i Sverige utan arbetstillstånd och den som gör det kan dömas till böter. Arbetsgivaren kan dömas till böter eller fängelse enligt samma lag. Sverige tillämpar sedan den 1 augusti 2013 den EU-

Fel! Okänt namn på

gemensamma lagstiftning som tagits fram för påföljder för arbetsgivare som anställer tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i EU samt krav på arbetsgivarna att vidta förebyggande åtgärder och andra kontroller. Vi socialdemokrater välkomnar att detta äntligen kommer tillstånd.

Stockholm den 4 oktober 2013

Tomas Eneroth (S)

Eva-Lena Jansson (S)

Shadiye Heydari (S)

Annelie Karlsson (S)

Kurt Kvarnström (S)

Jasenko Omanovic (S)

Tomas Nilsson (S)